

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta

00102 Eduskunta

Asia: Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 60 §:n muuttamisesta sekä erikoissairaanhoitolain 28 ja 29 §:n kumoamisesta

Arvoisa eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta

Kiitän pyynnöstä lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 60 §:n muuttamisesta sekä erikoissairaanhoitolain 28 ja 29 §:n kumoamisesta. Viittaan asiantuntijalausunnossani Tampereen yliopiston lausuntoon, joka jätettiin 3.10.2022, ja jonka yksi allekirjoittaja olin. Lausuntonani esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Tampereen yliopiston lausunnosta korostan seuraavassa sen muutamia pääkohtia.

1. Esitetyn lain pykälässä 34 a § on yliopistollisen sairaalan tehtävät, mm. koulutus- tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, määritelty kattavasti.
2. Esitetyn lain pykälässä 34 b § on todettu nykykäytännön mukaisesti, että yliopistojen opettajat voivat halutessaan toimia sivuvirassa tai -toimessa yliopistosairaalassa. Tämä toimintatapa on ensiarvoisen tärkeää kliinisen koulutuksen ja tutkimuksen kannalta. Lakiehdotuksessa olisi kuitenkin hyvä huomioda, että professoreilla/kliinisillä opettajilla on terveydenhuoltoyksikön (nykyisin sairaanhoitopiiri, jatkossa hyvinvointialue) osuus työnantajana usein suurempi kuin yliopiston osuus. Siksi käsite "sivuvirka tai -toimi" yliopistosairaalassa on osin harhaanjohtava. Oikeampaa olisi käyttää termiä "rinnakkaisvirka/-toimi".
3. Lakiesityksestä puuttuu erikoissairaanhoitolain 28§ pykälässä oleva pätevyysvaatimus, jonka mukaan yliopistosairaalan ylilääkäriä tulee olla vähintään dosentin pätevyys. Yliopistosairaaloiden erityisroolin takia on tärkeää, että sairaalan korkeimmissa hoidon, tutkimuksen ja koulutuksen vastuutehtävissä on tieteellisesti tarpeeksi päteviä henkilöitä. Dosentin arvon edellyttäminen näihin tehtäviin valittavilta varmistaa parhaiten riittävän tieteellisen pätevyyden. Koulutuksen ja tutkimuksen osalta tämä on itsestään selvä, mutta myös hoidon osalta tarpeellinen vaatimus. Yliopistosairaalan tehtävänä on tarjota kaikkein vaativinta erikoissairaanhoitoa sekä seurata diagnostiikan

ja hoidon kehitystä myös kansainvälisesti. Tutkimus ja hoito kulkevat käsi kädessä, siksi kliinisestä hoidosta vastaavien lääkäreiden tulisi olla myös tieteellisesti riittävän päteviä asiantuntijoita

4. Vanhan erikoissairaanhoidolain 25 § takasi yliopistolle edustuksen yliopistollisen sairaalan hallinnossa.

"Sairaanhoitopiirin alueella sijaitsevalla lääkärikoulutusta antavalla yliopistolla on oikeus nimetä sairaanhoitopiirin kuntainliiton liittovaltuustoon ja liittohallitukseen kaksi jäsentä kumpaiseenkin sekä kullekin henkilökohtainen varajäsen. Yliopiston edustajien äänimäärä liittovaltuustossa on 10 prosenttia kuntien liittovaltuustoon valitsemien jäsenten yhteenlasketusta äänimäärästä. Yliopiston liittovaltuustoon valitsemilla jäsenillä ei ole äänioikeutta liittohallitusta valittaessa."

Tämä on erityisen tärkeää yliopiston ja yliopistollisen sairaalan kiinteään koulutukseen ja tutkimukseen liittyvän yhteistyön kannalta. Uudessa lainsäädännössä tällaista veloitetta hyvinvointialueelle ei ole. Perusteena on ollut, että hyvinvointialueelle on haluttu maksimoida sen autonomia. Kuitenkin koska uuden lain aikana yliopistosairaala ei ole enää oikeushenkilö, olisi erityisen tärkeää, että hyvinvointialueen päätöselimissä olisi täysivaltaisia yliopiston edustajia. Muuten on suuri riski sille, että yliopistosairaalan yliopistollinen asema heikkenee.

5. Kuten lakitekstissä ja sen perusteluissa käy ilmi, yliopiston ja yliopistollisen sairaalan suhde lääketieteen koulutuksen ja tutkimuksen alalla on hyvin tiivis ja käytännönläheinen. Siksi olisi hyvä tarkentaa, että yliopiston ja yliopistosairaalan väliseen, perustehtävään liittyvään yhteistyöhön ei tule soveltaa hankintalakia.
6. Tässä lakiesityksessä keskitytään yliopistosairaalan asemaan. On kuitenkin tärkeää huomioida, että yliopistot tekevät tutkimus- ja kehittämissyhteistyötä hyvinvointialueella laajemminkin kuin vain yliopistosairaalan yhteydessä.
7. Myös sosiaalihuoltoon tulee luoda yliopistolliset palvelujen kehittämistä, tutkimusta ja koulutusta tukevat toimintarakenteet kuten yliopistosairaaloilla on. Olisi hyvä säätää myös sosiaalipuolen tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja osaamistoimintaa laissa.

Lisäksi pyydän kiinnittämään erityishuomion uuden lakiehdotuksen 34 § sanamuotoon: "Hyvinvointialueiden, joiden alueella sijaitsevat Turun, Oulun ja Tampereen yliopistot ja Itä-Suomen yliopiston terveystieteiden tiedekunta, sekä Uudellamaalla, jossa sijaitsee Helsingin yliopisto, HUS-yhtymän on ylläpidettävä yliopistollista sairaalaa."

Tämä ilmaisu on kielellisesti epäselvä ja voi johtaa virheelliseen tulkintaan, jonka mukaan pelkästään HUS-yhtymän on ylläpidettävä yliopistollista sairaalaa. Selkeämpää olisi jakaa tämä kahteen virkkeeseen: "Hyvinvointialueiden, joiden alueella sijaitsevat Turun, Oulun tai Tampereen yliopistot tai Itä-Suomen yliopiston terveystieteiden tiedekunta, on ylläpidettävä

yliopistollista sairaalaa. Uudellamaalla, jossa sijaitsee Helsingin yliopisto, HUS-yhtymän on ylläpidettävä yliopistollista sairaalaa.”

Tampereella 24.11.2022

Digitally signed by Seppo Parkkila

Seppo Parkkila, dekaani, professori
Tampereen yliopisto, lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta